

STRATEGIA MORAWIECKIEGO: POLSKA WYDA 2,5 PROC. PKB NA OBRONĘ

Przyjęta przez Radę Ministrów Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju zakłada zwiększenie polskich wydatków obronnych znacznie ponad 2 proc. PKB. Istotną rolę odgrywa przemysł obronny - zarówno państwowy, jak i prywatny.

Zgodnie z zapisami Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju Polska powinna zwiększyć wydatki obronne do poziomu 2,2 proc. PKB do 2020 roku, i 2,5 proc. PKB do 2030 roku. W dokumencie podkreśla się, że udział w produkcie krajowym brutto ma być liczony zgodnie z metodologią NATO, a więc odnosić się do roku bieżącego, a nie ubiegłego (jak to przewidują obecne polskie przepisy).

Zatwierdzenie przez Radę Ministrów „Strategii” oznacza, że po raz pierwszy trwał i znaczące podwyższenie nakładów na obronę narodową powyżej 2 proc. PKB zostało uwzględnione w obowiązującym akcie prawnym. Wcześniej premier Beata Szydło i szef MON Antoni Macierewicz zapowiadali, że proces zwiększania wydatków –powyżej 2 proc. PKB – powinien rozpocząć się w 2018 roku.

Pierwsze efekty zapisów „Strategii” powinny znaleźć się właśnie w przyszłorocznym budżecie. Aby osiągnąć założony próg do 2020 roku, nakłady na obronę powinny wzrastać średnio o 0,067 proc. pkt. proc. PKB rocznie, i to z uwzględnieniem zmiany kryterium obliczania wskaźnika. W wypadku występowania dodatkowej dynamiki PKB (a taka jest przewidywana i najprawdopodobniej będzie mieć miejsce) przekłada się to na jeszcze większy wzrost wydatków.

III. Wskaźniki

Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa (rok bazowy)	Wartość w roku 2020	Wartość w roku 2030	Źródło danych
Udział wydatków na obronę narodową w PKB	%	1,95 (2015)	2,2*	2,5*	Min. Obrony Narodowej
Udział wydatków z budżetu państwa na badania naukowe i prace rozwojowe w dziedzinie obronności państwa w wydatkach budżetu państwa na obronę narodową ogółem	%	2,37 (2015)	2,5	3,0	Min. Obrony Narodowej
Odsetek Polaków, którzy oceniają Polskę jako kraj bezpieczny	%	66 (2015)	75	77	CBOS
Odsetek Polaków, którzy deklarują poczucie bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania	%	88 (2015)	92	93	CBOS

*Wartość PKB dotyczy tego samego roku, na który planowane są wydatki obronne – zgodnie z metodologią NATO.

Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do 2020 roku (z perspektywą do 2030 r.)

W praktyce więc budżet MON powinien być średniorocznie zwiększany o ponad 1,2 mld złotych więcej,

niż wynikałoby to ze wzrostu PKB i inflacji. Natomiast w latach 2021-2030 średnia skala wzrostu powinna wynosić 0,03 proc. PKB rocznie. Do chwili obecnej wydatki obronne, wynikające ze znowelizowanej Ustawy 25 maja 2001 r. o przebudowie i modernizacji technicznej oraz finansowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej określone były na 2 proc. PKB roku poprzedniego.

Natomiast Uchwała Rady Ministrów z 30 czerwca 2016 roku przewiduje kwotę 1,7 mld złotych w latach 2016-2021 na zakupy samolotów do przewozu VIP, co pozwala na niewielkie zwiększenie udziału wydatków obronnych w PKB – w 2017 to 200 mln zł (łącznie 2,01 proc. PKB), przy czym w wypadku niewykorzystania przewidziane na dany rok środki pozostają do wydania w latach następnych i nie są zwracane do budżetu.

Obecnie kluczowym zadaniem Rady Ministrów i MON będzie rozpoczęcie faktycznej realizacji zapisów Strategii, dotyczących zwiększenia wydatków obronnych. Muszą one bowiem znaleźć odzwierciedlenie w planowaniu i wykonywaniu ustawach budżetowych z jednej strony, i w dokumentach dotyczących programu modernizacji Sił Zbrojnych RP. Nie jest wykluczone, że aktualizacja tych ostatnich odbędzie się po zakończeniu prac nad Strategicznym Przeglądem Obronnym, co przewidywane jest wiosną.

"Strategia" wskazuje też na rolę prywatnego przemysłu obronnego. Na zdjęciu BSL FlyEye Grupy WB Electronics. Fot. Por. Mieczysław Husar.

Należy zauważyć, że potrzeba zwiększenia wydatków obronnych powyżej 2 proc. PKB w zasadzie nie budzi wątpliwości. W innym wypadku przeprowadzenie odpowiednio szybkiej wymiany generacyjnej sprzętu posowieckiego byłoby bardzo utrudnione, jeżeli nie niemożliwe, i to nawet przy zachowaniu wielkości obecnych struktur polskich wojsk operacyjnych. Warto zwrócić uwagę chociażby na opóźnienia programu obrony powietrznej Narew, czy brak jak na razie planu wprowadzenia do 2022 roku nowych samolotów bojowych. Nie bez znaczenia są tutaj też koszty budowy Obrony Terytorialnej, będącej jednym z priorytetów obecnego kierownictwa MON.

Istotne znaczenie mają tutaj też względy polityczne. Nowe kierownictwo Białego Domu i Pentagonu opowiada się za zwiększaniem udziału krajów europejskich w systemie kolektywnej obrony NATO. Polska już obecnie spełnia kryterium wydawania na obronność 2 proc. PKB (co podkreślają przedstawiciele władz USA), ale dalsze podwyższenie wydatków mogłoby umocnić pozycję Warszawy, przekładając się tym samym na konkretne korzyści dla bezpieczeństwa Polski. Tym bardziej, że administracja Trumpa wielokrotnie sygnalizowała, iż opowiada się za „transakcyjnym” charakterem polityki zagranicznej – wydatki w kwocie ponad 2 proc. PKB mogą więc być „wkładem” Polski.

Prezes PiS Jarosław Kaczyński stwierdził niedawno, że opowiada się za włączeniem Warszawy do „amerykańskiego systemu obrony atomowej” i zwiększeniem wydatków obronnych do 3 proc. PKB. Deklaracje dotyczące podwyższenia nakładów na obronę w jeszcze większym stopniu, niż zapisano to w Strategii składał też szef MON Antoni Macierewicz. Taki krok mógłby umożliwić zwiększenie potencjału Sił Zbrojnych (w tym wojsk operacyjnych) zarówno pod względem jakościowym, jak i ilościowym. Być może otworzyłyby też drogę Polsce do systemu NATO Nuclear Sharing, choć z drugiej strony mogłoby się to spotkać z ostrym sprzeciwem zachodnich sojuszników.

[Czytaj więcej: 3% PKB na obronę kartą przetargową Polski. Stawką nuklearne odstraszenie](#)

Bez zwiększenia wydatków na obronę powyżej 2 proc. PKB wprowadzenie nowych samolotów wielozadaniowych w perspektywie kilku lat byłoby co najmniej trudne. Fot. por. Błażej Łukaszewski, st. chor. Artur Walento

Na razie jednak najbardziej istotne jest osiągnięcie celów „Strategii”, i to w szczególności tego krótkoterminowego (zwiększenia wydatków do 2,2 proc. PKB do 2020 roku). Jeżeli bowiem proces realnego podnoszenia nakładów na obronę zostałby odsunięty w czasie, mogłoby to zagrozić jego realizacji. System finansów publicznych mógłby zostać „przyzwyczajony” do niższego obciążenia, wynikającego z wydatków obronnych.

Budżet na 2018 rok będzie też pierwszym, w którym w pełni będą obowiązywać przepisy dotyczące obniżenia wieku emerytalnego, co według wcześniejszej informacji Ministerstwa Finansów może oznaczać koszty rządu 0,4 proc. PKB. Na razie otwarte jest pytanie, czy i w jakim stopniu istotne zwiększenie wydatków obronnych – szczególnie gdyby zdecydowano się na jego przyśpieszenie, np. osiągnięcie wartości 2,5 proc. PKB do 2025 roku czy docelowego poziomu 3 proc. PKB – będzie wymagać przeglądu planu rządu w innych obszarach, wywierających wpływ na system finansów publicznych.

Przyjęta „Strategia” stanowi bardzo ważną podstawę do działań wzmacniających Polską obronność. Dokument zawiera również zapisy dotyczące roli przemysłu obronnego – nie tylko w systemie bezpieczeństwa państwa, ale też w kreowaniu impulsów technologicznych do gospodarki cywilnej, czy stosowania offsetu.

Strategia zwraca uwagę na konsolidację wokół PGZ, stwarzającą szansę na stworzenie „regionalnego lidera” w produkcji specjalnej. Podkreśla również znaczenie przedsiębiorstw sektora prywatnego. Zwraca uwagę, że niektóre z nich mogą stać się "narodowymi czempionami". W tym celu z kolei należy dążyć do wsparcia rozwoju technologii innowacyjnych i kluczowych grup produktowych.

Coraz lepiej radzą sobie na rynku prywatni przedsiębiorcy przemysłu obronnego, co potwierdza fakt, iż obecnie około 100 takich podmiotów realizuje dostawy różnego rodzaju wyrobów i usług na rzecz Sił Zbrojnych RP. Niektóre z nich mają szansę stać się krajowymi czempionami. Aby cel ten mógł zostać zrealizowany, istotne jest wsparcie rozwoju technologii innowacyjnych i kluczowych grup produktowych polskiego przemysłu obronnego (np.: technologie teleinformatyczne, drony, rozpoznanie obrazowe i satelitarne) oraz wykorzystanie możliwości stwarzanych poprzez stosowanie offsetu, w celu unowocześnienia produkcji realizowanej przez polski przemysł obronny.

Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do 2020 roku (z perspektywą do 2030 r.)

W ramach Strategii przewiduje się m.in. opracowanie Narodowej Polityki Zbrojeniowej (stosowne prace zostały już rozpoczęte decyzją szefa MON). Jednym z działań w zakresie polityki przemysłowej jest „Wzrost poziomu innowacyjności podmiotów polskiego przemysłu obronnego poprzez realizację osadzonego w realiach rynkowych programu badań naukowych oraz prac rozwojowych i wdrożeniowych”.

Zwiększenie wydatków obronnych, obok niezbędnego w obecnej sytuacji geopolitycznej podwyższenia zdolności Sił Zbrojnych RP przełoży się również na rozszerzenie strumienia zamówień kierowanych do krajowego potencjału przemysłowo-obronnego. Może też być podstawą dla umocnienia pozycji Polski, zarówno w relacjach z NATO, jak i w bilateralnych stosunkach z USA. Najpierw jednak zapisy Strategii muszą jednak zostać w sposób skuteczny i w relatywnie krótkim czasie wdrożone w życie.